

Parnassusplein 5
Postbus 16164
2500 BD Den Haag
T 070 340 70 00
F 070 340 70 44
www.scp.nl

Inlichtingen bij
Jeroen Boelhouwer
j.boelhouwer@scp.nl
T 070 340 7689

persbericht

Welzijn in Nederland vanaf 1974

De ontwikkeling van welvaart en welzijn in Nederland wordt sinds 1974 gemeten met de leefsituatie-index van het SCP. De leefsituatie van Nederlanders is nu beter dan in 1974.

Den Haag, 7 juli 2010

Er komt steeds meer aandacht voor het geluk en de kwaliteit van leven in de samenleving. Al in 1974 ontwikkelde het SCP de Leefsituatie-index: één getal waarin de ontwikkeling van welzijn en welvaart in onze samenleving samengevat wordt.

- de leefsituatie van Nederlanders is in de afgelopen 30 jaar verbeterd
- deze verbetering was minder sterk dan de groei van het BNP, maar sterker dan de toename van het geluksgevoel
- inkomen, opleiding, gezondheid en leeftijd zijn de belangrijkste determinanten van de leefsituatie
- de leefsituatie-index is een geschikt instrument om welvaart en welzijn in één getal te combineren en de ontwikkeling door de tijd te volgen

Dit zijn enkele conclusies uit *Wellbeing in the Netherlands. The SCP life situation index since 1974* waarop SCP-onderzoeker drs. Jeroen Boelhouwer op 7 juli om 16.15 uur aan de Universiteit Utrecht promoveert. Zijn promotor is prof. dr. Paul Schnabel universiteitshoogleraar Universiteit Utrecht.

De leefsituatie-index verbindt welvaart en welzijn

De leefsituatie-index geeft in één getal een samenvattend beeld van de ontwikkeling op acht belangrijke sociale terreinen: huisvesting, gezondheid, sport, (sociale) participatie, sociaal-culturele vrijetijdsactiviteiten, bezit duurzame consumptiegoederen, vakantie en mobiliteit. Op ieder terrein worden indicatoren gekozen die betrekking hebben op de feitelijke situatie van de burgers, los van hun eigen waardering. De indicatoren beschrijven een uitkomst, en niet een input. Het gaat dus om de gezondheid van iemand, niet om hoe gezond iemand zich voelt of hoeveel artsen er in het land zijn.

Het belangrijkste doel van de leefsituatie-index is het signaleren van (sociale) ontwikkelingen. De leefsituatie-index is een instrument voor beleid dat er op is gericht om achterstanden te voorkomen of te verhelpen.

Doordat met de index de leefsituatie door de tijd gevolgd kan worden, kan ook vastgesteld worden of de leefsituatie beter of juist slechter wordt: zijn er groepen die achterblijven?

Van invloed op de leefsituatie zijn niet alleen persoonlijke kenmerken (zoals leeftijd en huishoudenssituatie), maar ook opleiding, werk, inkomen en gezondheid. Ook de fysieke omgeving (in welke stad en in welke buurt woont iemand) en de sociale omgeving (sociaal netwerk; bevolkingssamenstelling van de buurt) spelen een rol.

De leefsituatie is verbeterd...

De leefsituatie van Nederlanders wordt uitgedrukt in een indexcijfer (1997=100). Het Nederlands gemiddelde in 2006 is 104. De leefsituatie van jongeren (108), hoog opgeleiden (111), mensen met een hoog inkomen (113), werkenden (109) en paren met kinderen (108) is beter dan gemiddeld. Daarentegen is de leefsituatie van ouderen (92), laag opgeleiden (95), mensen met een laag inkomen (91) en alleenstaanden (95) minder goed dan gemiddeld.

Sinds 1974 is de leefsituatie van de Nederlandse bevolking objectief gezien met 13% verbeterd. In diezelfde periode bleef het gemiddelde geluk ongeveer gelijk, op een hoog niveau: meer dan 80% van de Nederlanders beschouwt zich als gelukkig tot zeer gelukkig. Het nationale inkomen (BBP) groeide in dezelfde periode veel sterker, gecorrigeerd voor inflatie met 210%.

... maar niet voor iedereen in dezelfde mate

Dat de leefsituatie nu beter is dan in 1974 geldt voor alle sociale groepen, maar niet voor alle groepen in gelijke mate. In de afgelopen 10 jaar gingen vooral ouderen, eenoudergezinnen en mensen met een laag inkomen er op vooruit. De achtergronden hiervan verschillen: bij ouderen bijvoorbeeld nam vooral de mobiliteit toe en mensen met een laag inkomen maakten een inhaalslag in het bezit van consumptiegoederen. De laagopgeleiden en de middeninkomens gingen er relatief weinig op vooruit.

In 2006 is het verschil in leefsituatie tussen werkenden en niet werkenden, tussen hoog- en laag opgeleiden en tussen hoge en lage inkomens groter dan in 1974.

Mensen met een goede leefsituatie zijn gelukkiger en meer tevreden

Er is een positief verband tussen de feitelijke leefsituatie en de beoordeling door de mensen zelf. Mensen met een goede leefsituatie zijn gelukkiger en meer tevreden dan mensen met een slechte leefsituatie. Het verband met de leefsituatie is sterker voor persoonlijke aspecten (zoals tevredenheid met de vriendenkring en de opleiding) dan voor politieke aspecten (zoals tevredenheid met de Nederlandse samenleving).

Het persoonlijk geluk is maar voor een beperkt deel afhankelijk van de leefsituatie. Belangrijker voor geluk zijn de tevredenheid met onderdelen van de leefsituatie (zoals de woning, vriendenkring en gezondheid) en het hebben van een partner en vrienden.

Hoe worden de domeinen en indicatoren gekozen?

De acht terreinen worden deels gekozen omdat ze relevant zijn voor het beleid (afgemeten aan de Grondwet en het politieke en maatschappelijke debat). De

keuze is ook gebaseerd op internationale discussies over het meten van kwaliteit van leven en op wat in het algemeen onder de leefsituatie wordt verstaan.

Persbericht

Wat zijn de voordelen van een index boven losse indicatoren?

Het samenvoegen van indicatoren tot een samengestelde index heeft meerwaarde boven het gebruik van losse indicatoren. In één oogopslag is nu te zien hoe de leefsituatie zich ontwikkelt. Bovendien is het met één index ook gemakkelijker om groepen met elkaar te vergelijken dan met veel verschillende indicatoren. Verder maakt een index cumulatieve effecten zichtbaar. Zij laten bijvoorbeeld de ernst en de mate van achterstand zien; iets wat met het presenteren van afzonderlijke indicatoren veel lastiger is.

Voorstellen voor de toekomst

In het boek is uiteengezet waar de leefsituatie-index precies uit bestaat en hoe de vorming en ontwikkeling er van past binnen de nationale en internationale context. Voor de toekomst is een aantal richtingen aangegeven waarin de leefsituatie-index zich kan ontwikkelen.

Er zou meer aandacht gegeven kunnen worden aan de keuzes die mensen maken en de voorkeuren die ze hebben. Ook kan meer aandacht geschonken worden aan de vraag of iemand voldoende vaardigheden heeft om te kunnen participeren in de samenleving.

SCP-publicatie 2010-17. Wellbeing in the Netherlands. The SCP life situation index since 1974. Jeroen Boelhouwer, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, juli 2010. ISBN 978 90 377 0345 0 prijs € 49,90.

De publicatie is verkrijgbaar bij de (internet)boekhandel of te bestellen via de website: www.scp.nl.

Voor meer informatie over de inhoud van deze publicatie: J. Boelhouwer, tel: 070 340 7689 of 06 10706867, j.boelhouwer@scp.nl.